

Н. М. Польова,
к.е.н., доцент, завідувач кафедри менеджменту,
Черкаська філія ПВНЗ "Європейський університет"

ФОРМУВАННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ МАШИНОБУДІВНИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ФАКТОРИ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ СПРИЯТЛИВОСТІ

N. Polyova,
Ph.D., docent, Head of department of management Cherkasy t branch "European University"

THE FORMATION MECHANISM OF INNOVATION MANAGEMENT MACHINE BUILDING AND FACTORS STRATEGIC DEVELOPMENT INNOVATION SUSCEPTIBILITY

Розглянуто проблеми управління інноваційною діяльністю машинобудівних підприємств та запропоновані етапи формування організаційно-економічного механізму управління інноваційною діяльністю.

This article was considered on the problems of management of innovative activity of machine-building enterprises and were offered the forming stages of organizationally economic mechanism of management of innovative activity.

*Ключові слова: інноваційна діяльність, механізм управління, стратегія розвитку.
Key words: innovation, management mechanism, development strategy.*

ВСТУП

Особливістю функціонування машинобудівних підприємств в сучасних умовах є їх постійна залежність від сукупності факторів і характеризується значною жорсткістю конкурентної боротьби. У зв'язку з цим особливого значення набувають проблеми, пов'язані з налагодженням комплексної системи управління інноваційною діяльністю на підприємстві, яка спрямовувалася б на безперервне продукування нововведень. Забезпечення конкурентних переваг машинобудівного підприємства повинно будуватися не тільки на реагуванні динамічних, кожного разу якісно нових змін зовнішнього середовища, але і попереджувати їх шляхом зміни власної поведінки. Це може бути здійснено шляхом впровадження у виробництво нових виробів, подальшим технічним і технологічним опрацюванням продукції, яка випускається, що вимагає значних витрат часу і ресурсів, яких у сучасних машинобудівних підприємств явно недостатньо і які йдуть, в основному, на підтримку поточної діяльності.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

Основним завданням підприємства в сучасних економічних умовах є вирішення задачі інноваційного розвитку підприємства, розвитку його здатності протистояти несприятливим ситуаціям. Практика показує, що проблеми, які існують в економіці сьогодні, не можуть бути вирішені без формування механізму, побудованого з урахуванням принципів стратегічного управління, що забезпечують інноваційний розвиток підприємства. Принципового значення набувають не тільки питання освоєння сучасних ринково орієнтованих методів планування,

управління, організації й контролю виробничо-господарської і економічної діяльності, але й розробка нових концепцій, підходів, методологій до стратегічного аналізу й стратегічного управління підприємством в умовах ризику і невизначеного зовнішнього середовища.

Проблеми управління інноваційною діяльністю розглядаються у працях вітчизняних та зарубіжних економістів: Н.Ю. Круглової [3], А.А. Беляєвої [1], П.П. Микитюк [4], С.А. Воєводіна [2], А. Кульмана [5].

Метою написання статті є дослідження механізму управління інноваційною діяльністю машинобудівних підприємств.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Сьогодні особливою гостротою набувають проблеми, пов'язані з впровадженням нововведень на рівні підприємства. Більшість українських менеджерів виявилися не готовими до роботи в конкурентному середовищі через відсутність практичного досвіду і теоретичних знань. Саме тому сьогодні особливу увагу слід звернути на мікроекономічні проблеми менеджменту інновацій. До того ж за фінансової обмеженості більшості українських підприємств нівелювання негативних чинників в інноваційному управлінні може найбільшим чином посприяти підвищенню конкурентоспроможності.

На нашу думку, одним із основних чинників інноваційного розвитку підприємства повинен стати механізм, який дозволяє відслідковувати виконання поставлених завдань у довгостроковій перспективі. Використання в механізмі системи показників підприємства, що включає фінансові показники й показники, які характеризують

ринкові чинники, які взаємодіють між собою, дозволить керівництву підприємства оцінювати темпи зростання діяльності й виявляти можливі відхилення в стратегічних планах підприємства. При цьому ефективність системи показників, які формують стратегію, проявиться тоді, коли вона перетвориться із системи оцінок у систему управління.

Механізм управління інноваційною діяльністю підприємства є частиною загальної системи управління підприємством, що забезпечує вплив на чинники, від стану яких залежить результат діяльності керованого об'єкта. Процес його формування на підприємстві можна представити у вигляді певної послідовності кроків, етапів.

Комплексний підхід до визначення етапів робіт з розробки механізму управління інноваційною діяльністю на підприємстві можна представити у вигляді схеми (рис. 1), при якому визначені цілі, послідовність і значимість кожного з етапів.

Таким чином, центральне значення має наявність у машинобудівного підприємства чіткої системи організаційного забезпечення інноваційної діяльності.

В цілях ефективного управління інноваційною діяльністю підприємства доцільне застосування поетапного підходу. При цьому залежно від виробничих умов і специфіки конкретної господарської ситуації етапи необхідно використовувати як в окремоті, так і в різних поєднаннях.

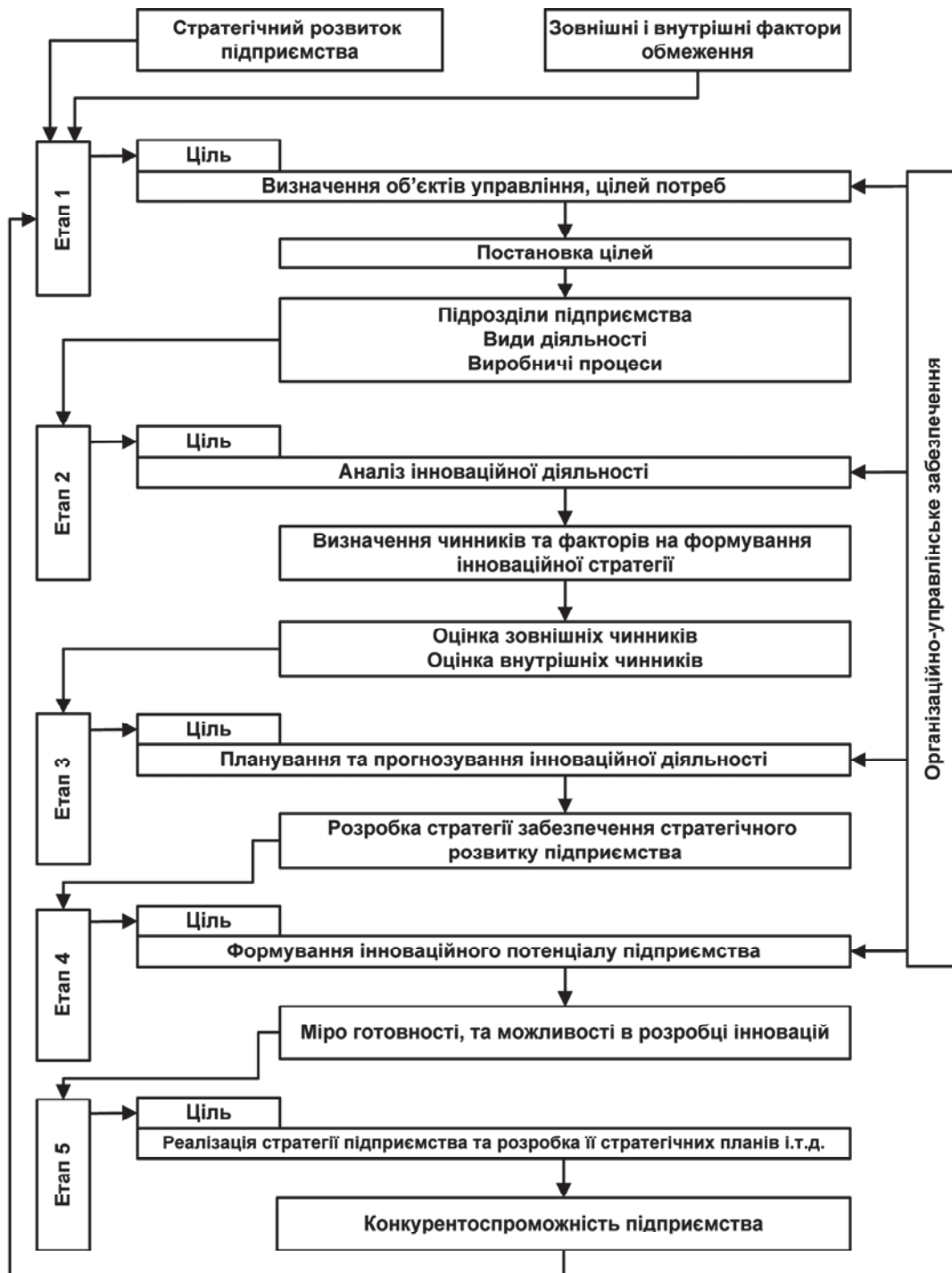

Рис. 1. Схема механізму управління інноваційною діяльністю підприємства

Основними етапами цього підходу є наступні:

- по перше, постановка цілей і завдань інноваційної діяльності виробництва;
- по друге, формування інноваційної стратегії підприємства;
- по третє, довгострокове інноваційне прогнозування;
- по четверте, виділення фондів і ресурсів на інноваційну діяльність підприємства;
- по п'яте, розробка стратегічних планів інноваційної діяльності підприємства.

Як об'єкти управлінського впливу розглядаються певні ланки сфери виробництва (окремі підрозділи); певні види діяльності підприємства; виробничі процеси тощо, тобто все те, на що спрямовано увагу керівництва підприємства для забезпечення умов його інноваційної діяльності.

На цьому етапі оцінюється поточний стан підприємства на основі аналізу основних коефіцієнтів і показників стійкості господарської й фінансової діяльності підприємства.

Другим кроком у процесі формування механізму управління інноваційною діяльністю підприємства є виявлення й аналіз чинників, які впливають на виконання завдань і досягнення поставлених цілей. Кожен результативний показник залежить від різних чинників, і чим детальніше досліджується вплив чинників на величину результативного показника, тим точніші результати прогнозування цього показника. Звідси важливим методологічним питанням в оцінці й прогнозуванні інноваційної діяльності підприємства є вивчення й вимір впливу чинників на величину досліджувальних показників. Сукупність зовнішніх і внутрішніх чинників повинна розглядатися як рушійна сила формування механізму управління інноваційною діяльністю підприємства.

Третій етап у формуванні стійкого розвитку підприємства полягає у встановленні методів впливу на чинники внутрішньої і зовнішньої стійкості підприємства. Основним методом такого впливу повинне стати стратегічне управління підприємством, яке полягає у виборі перспективних цілей розвитку підприємства, підвищенні його конкурентоспроможності, реалізації й контролі стратегічних планів.

При аналізі внутрішніх чинників проводиться оцінка потенціалу підприємства з подальшим використанням результатів аналізу в розробці напрямків його діяльності.

Сьогодні на підприємствах машинобудування однією з головних проблем є відсутність цілісної стратегії, спрямованої на забезпечення напрямків інноваційної сприяєтливості підприємства. Тому, для довгострокового й безпечного функціонування підприємства необхідно розробити стратегію підприємства, що і буде основою його інноваційної діяльності.

На процес стратегічного управління інноваційною діяльністю підприємства великий вплив має ряд особливостей. Перша особливість пов'язана з об'єктом управління — новими знаннями, вживаними у виробництві. Друга полягає в тому, що управління здійснюється відповідно до розробленої стратегії інноваційної діяльності, що витікає із стратегії довгострокового розвитку підприємства і базується на результатах довгострокового прогнозування інноваційної діяльності підприємства. Третя особливість відображає суть процесу управління — він здійснюється в тісній взаємодії всіх рівнів управління.

Стратегія інноваційної діяльності на підприємстві включає ряд взаємозв'язаних елементів і процедур. Це визначення цілей і завдань, формування пріоритетів інноваційної діяльності і розробка оптимального портфеля

інновацій, що мають пріоритетне значення для успішної господарської діяльності, а також оцінка і аналіз впливу інновацій на перспективи розвитку підприємства.

Реалізація стратегії здійснюється на основі річних планів. Вони можуть успішно виконати свої завдання при дотриманні певної черговості етапів алгоритму їх розробки.

Основними завданнями управління інноваційною діяльністю підприємства є наступні завдання. Перш за все це формування пріоритетів інноваційної діяльності підприємства, а також визначення потреби виробництва в інноваціях. Не менш важливе визначення сфер застосування інновацій і їх вибір, що забезпечує максимальний економічний ефект від застосування інновацій. Нарешті, забезпечення процесу створення (або придбання) і впровадження інновацій і його контроль.

Для будь-якого підприємства умовою успішного здійснення інноваційної діяльності є вибір та розробка стратегії розвитку. В сучасній економічній ситуації неможливо уникнути кризи, якщо не вміти передбачати зміни в зовнішньому середовищі та вчасно на них реагувати. Вибір стратегії є важливою складовою системи інноваційного менеджменту.

ВИСНОВКИ

В цілому вибір і здійснення стратегії передбачає взаємопов'язаний комплекс дій, спрямований на посилення довгострокової конкурентоспроможності підприємства порівняно з конкурентами. З вибором стратегії пов'язана розробка планів проведення досліджень та інших форм інноваційної діяльності. Саме тому особливу увагу слід звернути на стратегічне планування та планування інновацій, яке сьогодні є найбільш слабким місцем для більшості українських машинобудівних підприємств.

Література:

1. Беляев А.А., Механизм хозяйствования: сущность и формы проявления. — К.: Вища школа, 1990. — 147 с.
2. Воеводин С.А. Экономический механизм управления промышленным производством (методология и практика организации). — К.: Вища школа, 1991. — 159 с.
3. Круглова Н.Ю. Хозяйственное право. — М.: Русская деловая литература, 1997. — 608 с.
4. Микитюк П.П., Сенів Б.Г. Інноваційна діяльність. — К.: ЦУЛ, 2008.
5. Кульман А. Экономические механизмы: Пер. с фр. / Под ред. Н.И. Хрусталевой. — М.: АО Издательская группа "Прогрес", 1993. — 192 с.

References:

1. Bieliaiev, A.A. (1990), Mekhanyzm khoziajstvovaniya: suschnost' y formy proiavlennia [The mechanism of management: the nature and forms of expression], Vyscha shkola, Kyiv, Ukraine.
2. Voevodyn, S.A. (1991), Ekonomycheskyj mekhanizm upravleniia promyshlennym proyzvodstvom (metodohyia y praktyka orhanyzatsyy [Economic industrial management mechanism (the methodology and practice of the organization)], Vyscha shkola, Kyiv, Ukraine.
3. Kruhlova, N.Yu. (1997), Khoziajstvennoe pravo [Economic law], Russkaia delovaia lyteratura, Moscow, Russia.
4. Mykytiuk, P.P. and Seniv, B.H. (2008), Innovatsijna diial'nist' [Innovative activity], TsUL, Kyiv, Ukraine.
5. Kul'man, A. (1993), Ekonomycheskye mekhanizmy [Economic instruments], AO Yzdatel'skaia hrupa "Prohres", Moscow, Russia.

Стаття надійшла до редакції 08.02.2016 р.